

Revitalizácia Námestia slobody

Vyhodnotenie ideovej architektonicko-urbanistickej a krajinárskej súťaže

HM SR Bratislava OZ dobré m(i)esto

„Súťaž na revitalizáciu Námestia slobody bola súťažou ideovou, nejaké idey sa našli, ale žiadna nebola lepšia ako tá, ktorú nesie námestie dnes. Nenašla sa idea, ktorá by vyvrátila pôvodný koncept - ktorá by povedala - tá pôvodná idea bola zlá.“

Ing. arch. Komrska | náhradný člen súťažnej poroty

Od výsledku ideovej súťaže sa očakávalo, že vypisovateľ získa návrh, ktorý bude použitý ako podklad pre vypracovanie potrebnej povoloľovacej a realizačnej dokumentácie. Ani jeden z predložených súťažných návrhov nepriniesol ucelený a použiteľný koncept kvalitatívnej transformácie existujúceho námestia. Transformácie, ktorá nie je primárne postavená na priestorovej konfigurácii, ale hlavne na aktivizačnej spoločenskej zmene obsahovej náplne mimoriadne dôležitého verejného priestoru. Z týchto dôvodov, po dôkladnej úvahe poroty, a jednomyseľným hlasovaním nebola udelená prvá a druhá cena.

Tretia cena - Návrh č. 10

Autori: Peter Lényi, Matúš Antolík, Miroslava Daňová, Marián Lucký, Michal Marcinov, Andrej Morávek, Katarína Stanislavová

Súťažný návrh pod identifikačným číslom 10 získal tretiu cenu vďaka tomu, že porotu presvedčil, že v základnom riešení verejného priestoru je Námestie slobody priestor s trvalou architektonicko-kompozičnou hodnotou a že nanášanie nových súčasných vrstiev musí úzko súvisieť s väčším otvorením sa námestia užívateľom, s jeho funkčným využitím a bezbariérovom sprístupnením všetkých jeho častí.

Nosnú myšlienku a nenásilný a pritom účinný spôsob, akým návrh č. 10 zhodnocuje námestie ako živý verejný priestor stavajúc na jeho architektonickej podobe z 80tych rokov hodnotí porota ako najlepšiu. Rozpracovanosť návrhu považuje čiastočne za nedostatočnú a vo viacerých prípadoch ako nepresvedčivú (folios). Aj z tohoto dôvodu sa porota rozhodla udeliť návrhu č. 10 tretiu cenu.

Udelením tretej ceny porota upozorňuje na potenciál návrhu a odporúča ho na dopracovanie do podoby záväznej štúdie budúcej podoby Námestia slobody v Bratislave. Porota oceňuje premyslený a uvážlivý prístup, ktorý otvoril dôležitú možnosť spoločenskej debaty o miere zásahu do pôvodného návrhu bez dramatickej zmeny. Menej je niekedy viac.

Ocenený návrh zásadne reagoval, či v grafickej alebo stručne v textovej časti (napr. k adaptácii na zmenu klímy, opatrenia v súvislosti so zeleňou, mobiliárom a pod.) na všetky požadované kritériá novej podoby námestia. Svoju kvalitu zakladá na pôvodnom architektonickom návrhu a zohľadňujúc potreby prevádzky, údržby, udržateľnosti a pod. ho "faceliftuje". Podobne, ako mobiliár, ide podľa autorov o kvalitný dizajn vhodný pre dané miesto. Navrhujú využitie súčasných svietidiel (pozn. poroty: tieto však nie sú pôvodné a ani technickými parametrami nespĺňajú požadovanú energetickú udržateľnosť). Svoj postoj autori vysvetľujú v sprievodnej správe:

Revitalizácia Námestia slobody

Vyhodnotenie ideovej architektonicko-urbanistickej a krajinárskej súťaže

HM SR Bratislava **+** OZ dobré m(i)esto

„Základná priestorová filozofia a koncepcia námestia sú v poriadku už dnes. Neschopnosť postarať sa o zabezpečenie toho, aby bolo námestie v dobrom technickom stave, nemôže byť zástupným dôvodom pre to, aby vznikla nová, diametrálne odlišná koncepcia.

Našou úlohou je nazrieť hlbšie, ako do prvoplánovej roviny rozbitej dlažby, obitého obkladu a zlej povrchovej úpravy mobiliáru. Námestie je už dnes krásne, má svojich návštevníkov, ktorí ho majú radi presne pre to, čím je. Predstavme si, ako by vyzeralo, keby bolo v technicky dobrom stave. Čo je teraz na ňom dobré, čo by dobré mohlo byť, čo je nevyhovujúce a čo treba zrušiť? Nerobme žiadne hrubé čiary, žiadne prehnané zmeny status quo. Namiesto toho sa radšej pokúsme o pochopenie, usmernenie, mierne redefinovanie a doplnenie. Kontinuita, kultivácia a adjustáž je viac, ako nahrádzanie a bombastická zmena.“

Pri hľadaní idey Námestia slobody autori pochopili, že ak má námestie nieť názov Námestie slobody, musí sa niečo udiť. „...treba na tom začať pracovať, naozaj to urobiť. Výmena označovacej tabuľky je málo. Navrhujeme, aby sa tu sloboda nachádzala v dvoch rovinách:

- v užívateľskej. Námestie je prístupné komukoľvek a môže tu robiť čokoľvek, pokiaľ tým neobmedzí druhého. Pieta voči ideálu nesmie spôsobiť jeho popretie v reálnom živote.

- v symbolickej. V našom návrhu je miesto, kde sa konečne bude môcť zhmotniť pamätník 17. novembu. ... Proces jeho vzniku musí zodpovedať jeho obsahu.“

Návrh prináša minimálne, praktické a cielené zmeny, ktoré majú viesť k jeho celkovému sfunkčneniu, bezbariérovému sprístupneniu všetkých plôch a zelene. Riešenie v maximálnej miere rešpektuje existujúci charakter námestia a akceptuje súčasnú zdieľanú spoločenskú kvalitu miesta.

Súčasťou novej „užívateľskej“ vrstvy sú architektonické objekty, tzv. folies, rôznej veľkosti a charakteru, ktoré vstupujú do priestoru námestia ako podpora novej programovej náplne námestia - inšpirácia z Parc de la Villette v Paríži? alebo červená farba objektov reprezentuje brand mesta? „...poskytujú zázemie pre rôzne aktivity, pre programové rámcovanie okolitého priestoru. Sekundárne tvoria aj orientačné body.“ Tento počín posúdila porota ako vítaný, objekty môžu priniesť žiadanú obsahovú animáciu a zážitok. Interpretácia však ostala zatiaľ nepresvedčivá, bez definovania jasnej filozofie a princípov, a predovšetkým nedostatočne zdokumentovaná. Aj ostatné navrhované zmeny, napr. odstránenie múrikov pri vyvýšených kvetináčoch či „ponorenie“ sa fontány na úroveň terénu, nie sú dostatočne spracované a čitateľné.

Odmeny (bez poradia):

Návrh č. 4, autori: Katarína Bergerová, Patrícia Botková, Martin Hudec, Marián Stanislav

Porota oceňuje veľmi jasný, aj keď kontroverzný autorský názor, ktorý bol presvedčivo prezentovaný. Otočením existujúcej logiky námestia a dotvorenie „zeleného“ ťažiska v centre

Revitalizácia Námestia slobody

Vyhodnotenie ideovej architektonicko-urbanistickej a krajinárskej súťaže

HM SR Bratislava + OZ dobré m(i)esto

námestia. Obrátenie jestvujúceho stavu na ruby, s lesom stromov v strede, s uvoľnením a otvorením priestoru námestia po jeho obvode prinieslo do námestia nečakanú intimitu. Žiaľ tento koncept popiera už existujúcu zeleň a je v rozpore so snahou zachovať čo možno najviac existujúcich stromov.

Návrh č. 5, autori: Katarína Poláková, Jarmila Konečná, Petronela Schredlová, Ida Furiková

Návrh č.5 priniesol dôsledne rozpracovaný koncept, ktorý zmenil mierku námestia, kompozíciu fontány. Porota oceňuje širokú paletu riešení od adaptačných opatrení na zmenu klímy, detailu a tvorbu nového mobiliáru (variabilné prvky na sedenie...).

Návrh č. 14, autori: Andrej Olah, Filip Marčák, Andrej Šabo, Samuel Zeman, Adam Berka

Návrh č.14 priniesol zaujímavú kombináciu organického tvarovania, ktoré narúša pôvodnú hierarchickú kompozíciu zelených ostrovov. Vytvorením novej štruktúry vytvára inkluzívnejší a priateľskejší priestor, ktorý je vhodnejší k spontánnym spoločenským aktivitám.